

Strømninger ogsaa rive Høistolerne med sig, og jeg tror ikke, det er muligt at forebygge det, saa længe disse Strømninger ere til Stede i Clevernes eget Hjerte. Hvorvidt det er rigtigt af den Grund at borttage en Del af Understøttelsen, har jeg dog nogen Tvivl om. Derimod tror jeg, at Hovedmanglen ved disse Høistoler er, at hele Uddannelsen ved dem, fordi der mangler et tilstrækkeligt vidt ført Almuefolevesen, bliver overfladisk, og det fremkalder ganske vist i høj Grad Hovmod og Indbildsghed, saa at Høistolerne, skjøndt de ere anlagte i en meget god Hensigt, nemlig for hurtig at raade Bod paa de Mangler, der klæbe ved vort Almuefolevesen, dog ikke komme til at naae deres Maal, men snarere føre i en forkert Retning. Den eneste Maade at raade Bod herpaa, er ved en Omordning af Almuefolevesenet, hvorved man tillige tilføjer dette Noget af det, der nu ligger under Høistolerne, som et høiere Led, hvad enten man nu vilde kalde det Høistoler eller Fortjættelsesfole, Navnet lægger jeg naturligvis ingen Vægt paa. Men vil man gaa den Vej, saa kunde man maaske vente med at stryge nogle af Statstilskudene, indtil man ser sig i Stand til at faae saadanne andre Skoler indrettede, som ville trække den Strøm til sig, der nu gaar til Høistolerne. Jeg lægger altsaa ikke stor Vægt paa, om Udvalgets eller Ministerens Forslag her antages.

Ordføreren (Schlegel): Jeg skal kun tillade mig nogle korte Bemærkninger. Med Hensyn til de to Forslag, som den høitærede Minister har stillet, og som Udvalget ikke har troet at kunne tiltræde, nemlig angaaende Inspektionen med de private Realskoler og Oprettelsen af en dramatisk Elevefole, vil jeg gjøre opmærksom paa, at Grunden til, at vi ikke kunne tiltræde dem, er, at vi ikke have haft Tid til at sætte os saa tilstrækkelig ind i disse Sager, at vi kunne tilraade Thinget at vedtage dem. Jeg synes, at allerede det fra Udvalgets Standpunkt er en god Grund; Forslaget er kommet fra Kultusministeriet, dateret den 27de Januar, det var et almindeligt Dnske saavel i Thinget som i Udvalget at fremme Sagen med al mulig Hurtighed, og vor Stilling i denne Sag bør derfor ikke stilles ved Siden af Folkethingets Behandling af Finantsloven. Der kan meget godt komme indgribende Forslag frem til 2den Behandling, naar man har en eller to Maanedes Tid til at tage dem under Overveielse, men naar man kun har nogle faa Dage dertil, stiller Sagen sig anderledes. Naade en hurtig og en langsom Behandling have hver for sig sine gode og uheldige Sider, en Ulempe ved

den hurtige Behandling i alt Fald for Regeringen er den, at naar man hurtig skal tage en Sag for, saa kan der ved enkelte Spørgsmaal ikke være den Beilighed til at tage dem under Overveielse, som man finder nødvendig for at staffe sig den fornødne Tryghed. Det kan gjerne være, at det er aldeles fortreffelige Foranstaltninger, der foreslaas, men det er en hel ny Ordning, der er Tale om, eller saa at sige helt nye Institutioner, der foreslaas oprettede, og da de skulle have en blivende Karakter, saa finde vi det for vort Vedkommende ikke forvarligt at tilraade Thinget nu at vedtage dem. Man har undværet dem i mange Aar, og vi kunne derfor ikke se nogen Ulykke i, at man venter et Aar endnu med dem. Det er den eneste Grund til, at vi ikke kunne tilraade dem.

Det andet Spørgsmaal angaar Høistolerne. Paa det Punkt synes jeg, at den høitærede Kultusminister var lidt slem mod Udvalget. Det forekommer mig egentlig, at det ikke er saa vanskeligt at forstaa, hvad der er vor Hensigt med vort Forslag. Det er, som jeg allerede har fremhævet, første Gang, at vi have denne Sag paa den Maade stillet op paa Finantsloven som direkte Statstilskud, og derfor synes jeg, at der er god Grund til at tage Sagen under fornøjet Overveielse, skjøndt den jo ofte har været under Overveielse, og der er jo, som ogsaa det ærede 6te Medlem for 1ste Kredse (Bloug) fremhævede, særlig Grund dertil, fordi der i det forløbne Aar er sket Ting, som have henledet saavel vor som Ministerens Opmærksomhed paa de Mangler, som hæfte ved disse Skoler. Naar vi nu foreslaa, ikke at stryge disse Bevillinger, men at ned sætte dem, da er vor Mening dermed den, at naar Ministeren finder, at en hel Del af disse Skoler ikke egne sig til Understøttelse, fordi det er hans Mening og Overbevisning, at de ikke due, saa finde vi, at det Beløb kan stryges og ikke bør anvendes til nye Skoler, i det vi nemlig — og det er den anden Grund — ønske, at hele denne Sag skal gjøres til Gjenstand for en omhyggelig Undersøgelse, og at den høitærede Minister maa komme med et Forslag, hvorved det kan blive muligt at komme til den størst mulige Sikkerhed for, at Skolerne virke paa den rette Maade, før vi bevilge nye yderligere Beløb. Vi tage altsaa efter vort Forslag ikke Pengene fra en eneste Skole, som efter Ministerens Mening egner sig til Understøttelse eller har egnet sig dertil. Vi sige: Vær saa god, lad dem kun faae Pengene, det er vel muligt, at de slet ikke fortjene dem, men vi ville ikke gaa strængt frem imod dem.